

◉ Sommige kinderen zien we anderhalf jaar ◉

Evie Daniels (l) en Janet van Bavel in een speelkamer van het KJTC.
FOTO KEES BLOKKER

In Heemskerk opende onlangs het tweede Kinder- en Jeugdtraumacentrum (KJTC), naast de vestiging in Haarlem. Het KJTC is onderdeel van Kenter Jeugdhulp en is gespecialiseerd in het signaleren en behandelen van trauma's bij kinderen en jongvolwassenen van 0 tot en met 23 jaar afkomstig uit heel Noord-Holland. Jaarlijks worden er ruim 600 kinderen behandeld met een nieuwe instroom van 300 kinderen per jaar.

Trauma's zo vroeg mogelijk behandelen

Guusje Tromp
g.tromp@hollandmediacombinatie.nl

Heemskerk * Lange tijd was er weinig bekend over trauma's bij kinderen en de verwerking en behandeling daarvan. 'Laat het kind eerst maar stabiel volwassen worden', was destijds de gangbare opvatting. Tot ruim vijftien jaar geleden. In Haarlem richtten Francien Lamers, Margreet Visser en Janet van Bavel het Kinder- en Jeugdtraumacentrum (KJTC) op vanuit een samenwerking tussen Jeugdriagg en het OCK het Spalier (deze organisaties vormen sinds 1 juli van dit jaar Kenter Jeugdhulp). Een tweede vestiging opende afgelopen april in Heemskerk. Het KJTC, ooit gestart met vier therapeuten, heeft ongeveer 18 behandelaren in dienst. En het team wordt dankzij de fusie na de zomer verder uitgebreid met medewerkers die gespecialiseerd zijn in opvoedondersteuning. Het centrum is gespecialiseerd in jeugdtrauma's, vertelt Janet van Bavel, manager van het KJTC. „De inzichten zijn inmiddels sterk veranderd. Wanneer klachten na een trauma in de kindertijd niet behandeld worden, is er een groot risico op problemen op latere leeftijd. Uit vele onderzoeken is gebleken dat een trauma zowel de emoties als het brein en het zenuwstelsel ontregelt en dat dit een stabiele ontwikkeling in de weg staat. Als volwassene kun je bijvoorbeeld last krijgen van angststoornissen of depressies. Hoe jonger het kind is ten tijde van het ontstaan van het trauma, hoe ernstiger het de ontwikkeling kan schaden. Maar kinderen zijn zijn ook flexibel en kunnen bij een traumagerichte behandeling vaak weer goed herstellen.”

Evie Daniels is teamleider van de Heemskerkse vestiging en GZ-psycholoog. „Wij zijn gespecialiseerd in de signalering en behandeling van chronisch trauma na een vorm van kindermishandeling. Verreweg de meeste kinderen die wij hier behandelen, hebben te maken gehad met seksueel misbruik of huiselijk geweld. Maar ook zien we veel kinderen waarvan de ouders een vechtscheiding hebben met veel ruzies of kinderen die verwaarloosd worden. Dit soort trauma's zijn chronisch en langdu-

rig, dus de behandeling ervan duurt ook langer. Sommige kinderen zien we anderhalf jaar.” Daarnaast zijn er enkelvoudige trauma's zoals het meemaken of getuige zijn van een auto-ongeluk of een misdrijf. Dit type trauma kan bij een stabiele gezinssituatie vaak behandeld worden in een paar zittingen.

Hoe herken je trauma?
Daniels: „Deze vraag krijgen we vaak gesteld door ouders. Elk kind slaapt wel eens slecht of is wel eens lastig. Er kan sprake zijn van een trauma wanneer de klachten niet goed verklaard kunnen worden, of bij de aanwezigheid van meerdere klachten.” Deze klachten kunnen uiteenlopen van heel druk en beweeglijk zijn, tot heel stil zijn. Of last hebben van concentratieproblemen, spanningen in het lichaam, buikpijn, hoofdpijn of woedeaanvallen. Sommige kinderen worden heel agressief naar anderen of doen zichzelf pijn.”

Welke behandelmethoden zijn er voor kinderen met trauma's?
Van Bavel: „Traumafocused cognitiieve gedragstherapie en EMDR (Eye Movement Desensitization Reprocessing, red.) zijn bewezen

effectieve methoden. Maar omdat trauma ook altijd in het lijf gaat zitten, bieden we ook een combinatie van cognitiieve gedragstherapie en psychomotorische therapie. Een kind leert waar het boosheid voelt in het lijf en hoe die boosheid veilig te uiten. En we behandelen de ouder-kind relatie; kinderen die veel geweld in het gezin hebben meegemaakt bouwen met de ouders een hut, een 'veilig huis', waarin ze kunnen praten over wat er is gebeurd in hun gezin en hoe het anders kan. Bij de behandeling hoort automatisch ook begeleiding van ouder(s) of verzorgers en/of systeemtherapie. De invloed van de ouders is bij kindert trauma's immers groot. In sommige gevallen, bijvoorbeeld bij huiselijk geweld, zijn de ouders ook onderdeel van het trauma. Of de ouders zijn zelf ook getraumatiseerd, door het geweld in het gezin of door wat het kind heeft meegemaakt.

De helft van de behandelingen vindt plaats in groepsverband, uitgesplitst per leeftijd en type trauma. Daniels: „De ouders van zo'n groep kinderen komen zelf ook bijeen. Zij leren over het trauma

en hoe zij hun kind moeten steunen. Bij een vechtscheiding kan een rechtbank de ouders naar ons verwijzen. Zij hebben vaak een lange juridische strijd achter de rug. De focus bij deze ouder- en kindergroepen ligt op het uiten van de emoties van de kinderen. De ouders schrikken vaak van wat de kinderen allemaal meekrijgen van ruzies.”

Van Bavel: „Het is voor het kind heel belangrijk dat beide ouders betrokken worden bij de behandeling. Ook wanneer één van de ouders de aanschijver is of zelfs in de gevangenis zit. Therapeuten zijn nog wel eens huiverig, maar er komt misschien een moment waarop er weer omgang met het kind zal zijn. Een kind is ook nieuwsgierig. En het bestaat voor de helft uit die ouder. Daarom werken we ook vaak samen met de Waag (centrum voor ambulante forensische psychiatrie) waar de pleger behandeld kan worden en met de jeugdbescherming. De veiligheid van het kind staat altijd voorop, dat is ook de leidraad in de ouderbegeleiding.

Bij kinderen moet je minder praten en meer doen

Waarin verschilt de behandeling van een kind met die van een volwassene?
Daniels: „Bij kinderen moet je minder praten

en meer doen. Dat zou ik trouwens ook graag bij de ouders zien. Sommige ouders hebben zelf ook een trauma. Zij hebben er soms al talloze sessies bij een psycholoog op zitten, maar lopen nog steeds met een boos of verdrietig gevoel rond. Het kan voor een kind belemmerend werken omdat een ouder extra heftig op het trauma van het kind reageert. Bijvoorbeeld wanneer de ouder zelf ook misbruikt is in zijn of haar jeugd. Dus dan helpen we de ouder ook met het eigen trauma.” Van Bavel: „Na de zomer komen er bij het KJTC ook mensen werken die gespecialiseerd zijn in opvoedondersteuning. Zij helpen het gezin thuis tijdens en soms nog na de behandeling. We zijn erg tevreden dat we deze combinatie kunnen bieden.”

Meer info op www.kjtc.nl. Adressen: Duitslandlaan 1 in Heemskerk (tel. 0251-860386) en Zuiderhoutlaan 12 in Haarlem (tel. 023-5127777).

Behandeling van allerjongsten: de nasleep van de zaak Robert M.

„Mensen denken wel eens dat je bij kind van nul tot vier jaar geen trauma kunt behandelen”, vertelt Janet van Bavel.

„Maar dit kan wel, alleen pas je de behandeling aan op de beleevingswereld van het kind. Bijvoorbeeld door storytelling. We betrekken de ouders hier altijd bij en kijken samen wat relevant is om aan het kind te vertellen en wat niet.”

Evie Daniels: „We maken samen een verhaal waarin het trauma voorbij komt. Het verhaal begint en eindigt positief. Belangrijk is wel dat je zo dicht mogelijk bij de feiten blijft. Storytelling is een vorm van EMDR-therapie. Maar in plaats van klikjes op de oren krijgt het kindje twee buzzers in de handen die om en om trillen.”

Of je een kind vertelt over het trauma, is voor veel ouders een dilemma. Het KJTC heeft een aan-

tal kinderen en ouders behandeld vanwege de Robert M.-zaak. M. misbruikte tientallen zeer jonge kinderen op Amsterdamse crèches en is hiervoor veroordeeld tot negentien jaar cel.

Evie Daniels: „Een aantal ouders heeft het wel aan de kinderen verteld, een aantal koos ervoor om dit niet te doen. Zij zagen niet veel klachten bij hun kind of hadden het er zelf ook vreselijk moeilijk mee. Ook voor hen was het erg traumatisch. Maar na verloop van tijd kwamen de ouders terug. Het kind kreeg alsnog klachten. Ook al denk je van niet, zo'n trauma heeft zich toch ergens in het kind opgeslagen.”

Janet van Bavel: „Het hielp de ouders ook bij hun eigen verwerking. We hoorden van ouders dat zij rustig werden nadat zij het verhaal hadden opgeschreven.”